

Sygn. akt IV KK 370/21

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **D. K.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. art. 148 § 1 k.k. i art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

w Izbie Karnej w dniu 9 maja 2022 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 października 2020 r., sygn. akt II AKa [...],

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego

w K. z dnia 5 lutego 2020 r.,

sygn. akt III K [...],

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. obciąża skazanego kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

D. K. został oskarżony o to, że

w dniu 29 września 2018 r. w K. , działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia M. W., po przyjęciu pozycji do ataku, biorąc szeroki zamach wymierzył nożem cios skierowany w korpus i zadał mu pchniecie w brzuch, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci rany klutej brzucha penetrującej do jamy otrzewnej i dwukrotnie przecinającej całą grubość ściany jelita cienkiego wraz z uszkodzeniem surowicówki i krezki jelita cienkiego, a które to obrażenia stanowiły chorobę realnie zagrażającą życiu w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.k., lecz

zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na niezwłoczne wezwanie karetki pogotowia przez osoby obecne na miejscu zdarzenia i udzielenie pokrzywdzonemu niezbędnej pomocy medycznej,

tj. o przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 5 lutego 2020 r., sygn. akt III K [...], oskarżonego D. K. uznał za winnego tego, że dnia 29 września 2018 r. w K., przewidując możliwość pozbawienia życia M. W. i godząc się na to, po przyjęciu pozycji do ataku, biorąc szeroki zamach wymierzył nożem cios skierowany w korpus i zadał mu pchnięcie w brzuch, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci rany klutej brzucha penetrującej do jamy otrzewnej i dwukrotnie przecinającej całą grubość ściany jelita cienkiego wraz z uszkodzeniem surowicówki i krezki jelita cienkiego, a które to obrażenia stanowiły chorobę realnie zagrażającą życiu w rozumieniu art. 156 § 1 pkt. 2 k.k., lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na niezwłoczne wezwanie karetki pogotowia przez osoby obecne na miejscu zdarzenia i udzielenie pokrzywdzonemu niezbędnej pomocy medycznej stanowiącego przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. art. 148 § 1 k.k. i art. 156 § 1 pkt. 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za ten czyn na mocy art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 8 lat pozbawienia wolności.

Apelacje od tego wyroku wnieśli obrońcy skazanego.

Adw. T. W. zaskarżył ten wyrok w całości, zarzucając:

„I. na zasadzie art. 438 pkt 2-3 kpk obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 kpk i art. 410 kpk poprzez nieuwzględnienie przy kształtowaniu podstawy faktycznej wyroku wszystkich przeprowadzonych w trakcie postępowania dowodów oraz całokształtu ujawnionych na rozprawie okoliczności, a nadto poprzez dowolną, dokonaną z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania oraz doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów, co skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych wziętych za podstawę wyroku i mającym wpływ na jego treść poprzez przyjęcie, że:

oskarżony D. K., zadając pokrzywdzonemu M. W. cios nożem, działał z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia tego pokrzywdzonego,

- stopień zawinienia oskarżonego w relacji do popełnionego czynu był <<dość wysoki>>,

II. na zasadzie art. 438 pkt 4 kpk rażąco surowość wymierzonej kary pozbawienia wolności w wymiarze 8 lat”.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku:

1. w punkcie 1 poprzez zastąpienie w opisie czynu przypisanego słów „pozbawienia życia” słowami „spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”; wyeliminowanie z opisu czynu sformułowania „lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na niezwłoczne wezwanie karetki pogotowia przez osoby obecne na miejscu zdarzenia i udzielenie pokrzywdzonemu niezbędnej pomocy medycznej”; przyjęcie, że przypisany oskarżonemu czyn stanowi przestępstwo z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i wymierzenie mu za ten czyn, przy zastosowaniu art. 60 § 2 pkt 1 k.k. i art. 60 § 6 pkt 2 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k., kary 2 lat pozbawienia wolności, a nadto w punkcie 7 poprzez obniżenie zasądzonej opłaty do kwoty 300 zł,

ewentualnie,

2. w punkcie 1 poprzez wymierzenie oskarżonemu, przy zastosowaniu art. 60 § 2 pkt 1 k.k. i art. 60 § 6 pkt 2 k.k. w zw. z art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. kary 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, a nadto

w punkcie 7 poprzez obniżenie zasądzonej opłaty do kwoty 400 zł,

i utrzymanie wyroku w pozostałym zakresie w mocy.

Adw. A. P. zaskarżył ten wyrok w całości, zarzucając:

I. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na przyjęciu, iż będący przedmiotem orzekania czyn oskarżonego D. K. stanowi przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k., popełnione umyślnie z zamiarem wynikowym, podczas gdy wnikliwa analiza

okoliczności zdarzenia wskazuje, że oskarżonemu należy przypisać przestępstwo materialne znamienne skutkiem o jakim mowa w art 156 § 1 pkt 2 k.k.;

II. rażąco niewspółmierny wymiar kary w wysokości 8 lat pozbawiania wolności w stosunku do wykazanych w sprawie takich okoliczności jak przyznanie się oskarżonego do ugodzenia pokrzywdzonego nożem w okolicznościach opisanych w akcie oskarżenia, wyrażenie skruchy, pojednanie się z pokrzywdzonym i wyrównanie wyrządzonej mu szkody wreszcie przeproszenie pokrzywdzonego, które to przeprosiny został przyjęte - mimo iż opisane okoliczności łagodzące winny znacząco wpłynąć na złagodzenie kary.

Wniósł o zmianę wyroku poprzez przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się przestępstwa z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i wymierzenie mu, za tak opisane przestępstwo, odpowiedniej, łagodniejszej kary pozbawiania wolności, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 29 października 2020 r., sygn. akt II AKa [...], zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego, zaskarżając go w całości. Zarzucił rażąco obrazę przepisów postępowania oraz przepisów prawa materialnego, a to:

„1. art. 440 kpk w zw. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk poprzez utrzymanie w mocy wyroku Sądu Okręgowego w sytuacji braku uwzględnienia w opisie czynu przypisanego kompletu znamion charakteryzujących usiłowanie popełnienia czynu zabronionego, tj. <<bezpośredniego zmierzania do dokonania>> zabójstwa,

2. art. 433 § 2 kpk i art. 457 § 3 kpk w zw. z art. 7 kpk i art. 410 kpk poprzez niewłaściwe, niezasadne rozważenie zarzutów apelacji dotyczących ustalenia po stronie skazanego zamiaru ewentualnego pozbawienia życia pokrzywdzonego oraz stopnia zawinienia,

3. art. 433 § 2 kpk i art. 457 § 3 kpk oraz art. 7 kpk, art. 410 kpk poprzez niewłaściwe, niezasadne rozważenie zarzutu apelacji dotyczącego rażącej surowości wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności oraz zaniechanie wzięcia pod uwagę dowodu przeprowadzonego w postępowaniu odwoławczym, tj.

informacji z Krajowego Rejestru Karnego obrazującej niekaralność skazanego, która to obraza mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku”.

W konkluzji autor kasacji wniósł o „uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 października 2020 r. sygn. akt II AKa [...] i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym, o jakim mowa w art. 535 § 3 k.p.k., co umożliwiło jej oddalenie na posiedzeniu w trybie przewidzianym tym przepisem.

Analiza podniesionego w niej zarzutu nie wykazała, by w sprawie miało dojść do rażącego naruszenia prawa procesowego w postaci art. 440 k.p.k. Brak podstaw do podzielenia poglądu obrońcy, jakoby Sąd odwoławczy zobligowany był od orzekania w tej sprawie w zakresie szerszym niż zakreślony w apelacjach, a to w oparciu o przepis art. 440 k.p.k. Regulacja ta, z uwagi na swój wyjątkowy charakter, może mieć zastosowanie tylko wtedy, gdy popełnione przez sąd pierwszej instancji uchybienia procesowe są rażące i ponadto miały - nie tylko potencjalny, ale realny, rzeczywisty - wpływ na treść wyroku - co w przedmiotowej sprawie nie miało w ogóle miejsca. Trzeba mieć na uwadze, że rażąca niesprawiedliwość orzeczenia ma miejsce wtedy, gdy Sąd odwoławczy pominął lub nie zauważył takich uchybień popełnionych przez sąd merytoryczny, niewątpliwych i bezspornych, a nadto niezaskarżonych, które w sposób znaczący mogą stanowić o naruszeniu przez orzeczenie między innymi zasady sprawiedliwej represji. Ta „rażąca niesprawiedliwość” w myśl art. 440 k.p.k. powinna być nie tylko „oczywistą” - a zatem „widoczną na pierwszy rzut oka”, „niewątpliwą” - ale też ma wyrażać poważny „ciężar gatunkowy” uchybienia, które legło u podstaw wydania orzeczenia dotkniętego „rażącą niesprawiedliwością”. Rzecz więc dotyczy nie każdej „niesprawiedliwości” wydanego orzeczenia, lecz tylko takiej, której nie można pogodzić chociażby z zasadą rzetelnego procesu (por. wyrok Sądu Najwyższego z

dnia 3 czerwca 2014 r., IV KK 437/13; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2013 r., V KK 129/13). Stąd zarzut naruszenia art. 440 k.p.k. w rozpoznawanej sprawie należało uznać za chybiony, tym bardziej że in concreto obrazy tego przepisu autor kasacji upatruje w braku uwidocznienia w opisie przypisanego skazanemu czynu znamion usiłowania poprzez nieużycie sformułowania „bezpośrednio zmierza do dokonania”. A przecież w opisie czynu przypisanego skazanemu uwidocznione zostały wszystkie elementy wskazujące na „bezpośrednie zmierzanie do dokonania” zabójstwa, a jedynie okoliczności towarzyszące zdarzeniu i – co oczywiste niezależnie od skazanego – doprowadziły do uratowania życia pokrzywdzonego. Bardziej dokładnie procesu bezpośredniego „zmierzania do dokonania” opisać się nie da. Na pewno nie byłoby wystarczające samo użycie tego sformułowania bez opisanie czynności wykonawczych skazanego. Tłumaczenie zaś na tym etapie postępowania, że użyte w art. 13 § 1 k.k. sformułowanie charakteryzujące usiłowanie wskazywać ma konieczność wykazania w konkretnej sprawie zaistnienia takiej sytuacji i opisanie jej w przypisanym sprawcy postępowaniu kwalifikowanym z przywołanego przepisu, a nie w przytoczeniu tej kluczowej dla usiłowania okoliczności, wydaje się zbędne.

Na zakończenie tego wyводу należy dodatkowo podkreślić, że Sąd Apelacyjny w [...] wprost wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku brak przesłanek nakazujących zastosowanie art. 440 k.p.k., co uszło uwadze skarżącego.

W przeciwnym wypadku należałoby przyjąć, że kasacja ma charakter czysto instrumentalny.

Oczywiście bezzasadne są również zarzuty rażącego naruszenia art. 433 § 2 i 457 § 3 k.p.k. w powiązaniu z art. 7 i 410 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 433 § 2 k.p.k. sąd odwoławczy jest obowiązany rozważyć wszystkie wnioski i zarzuty wskazane w środku odwoławczym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Z kolei art. 457 § 3 k.p.k. stanowi, że w uzasadnieniu należy podać, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji sąd uznał za zasadne albo niezasadne. W tym zakresie w bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego sygnalizuje się, że „kwestionowanie spełnienia

przez sąd odwoławczy standardu kontroli rzetelnej obarczone jest dodatkowym wymogiem, precyzyjnego wykazania, które z zarzutów apelacyjnych nie zostały w ogóle rozpoznane (art. 433 § 2 k.p.k.) i że uchybienie takie mogło mieć istotny wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia. W przypadku podniesienia zaś naruszenia art. 457 § 3 k.p.k., należy mieć dodatkowo na uwadze, że sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, następuje już po wydaniu orzeczenia, co w świetle brzmienia art. 537a k.p.k., nie może powodować uchylenia wyroku tylko z tego powodu, że nie spełnia ono wymogów art. 457 § 3 k.p.k.” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2020 r., sygn. IV KK [...]). Porównanie uzasadnienia sporządzonego przez Sąd drugiej instancji oraz zarzutów odwoławczych przekonuje o rzetelności postępowania odwoławczego.

Nie można bowiem uznać, by – zgodnie z twierdzeniem skarżącego, doszło do niewłaściwego i niezasadnego rozważenia zarzutów apelacji, dotyczących ustalenia po stronie skazanego zamiaru ewentualnego pozbawienia życia pokrzywdzonego oraz stopnia zawinienia. Na s. 12 uzasadnienia Sąd odwoławczy wykazał, że nie istnieją okoliczności, które przeczyłyby istnieniu po stronie D. K. zamiaru ewentualnego zabójstwa. Na odmienną ocenę omawianej kwestii nie mogły mieć wpływu: fakt, że zamiar skazanego miał charakter nagły; wypowiedź pokrzywdzonego bezpośrednio przed zadaniem ciosu nożem; nieadekwatna reakcja skazanego wskutek zaburzeń osobowości związanych z nadużywaniem alkoholu. Sąd Apelacyjny w [...] tym samym podzielił - co do zamiaru i stopnia winy D. K. - stanowisko Sądu pierwszej instancji. Podkreślenia wymaga, że uczynił to w sposób prawidłowy i zgodny z obowiązującymi w postępowaniu karnym zasadami.

Na aprobatę nie zasługiwał też zarzut sformułowany w pkt. 3. kasacji. Wbrew opinii autora kasacji Sąd drugiej instancji wywiązał się z obowiązku właściwego rozważenia zarzutu apelacji, dotyczącego rażącej surowości wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności. Sąd odwoławczy uznał wszakże, że w sprawie D. K. nie było podstaw do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary. Jednocześnie podniósł, że kara, która została wymierzona była najniższą możliwą. Słusznie zatem zaznaczył, iż wymierzona kara 8 lat pozbawienia wolności nie mogła być uznana za niewspółmiernie surową. Oceny tego zarzutu kasacyjnego nie może zmienić także kwestia uprzedniej niekaralności i szczerza skrucha D. K..

Sąd Apelacyjny w [...] zasadnie bowiem podniósł, że nadzwyczajne złagodzenie kary nie ma charakteru obligatoryjnego. W takiej zaś sytuacji, niezastosowanie tej instytucji nie może być utożsamiane z rażącym naruszeniem prawa.

Zaprezentowana ocena wszystkich zarzutów sformułowanych w kasacji uzasadnia rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego.

a.s.